

DVORCI I NASLJEĐE

Dvorac Esterházy u Dardi bio je jedan od najljepših u Slavoniji i Baranji, no danas planovi ostaju neispunjeni, a snovi o obnovi nedostižni

Autor: **Ured za Blaga i misterije**
05/12/2020, 18:11

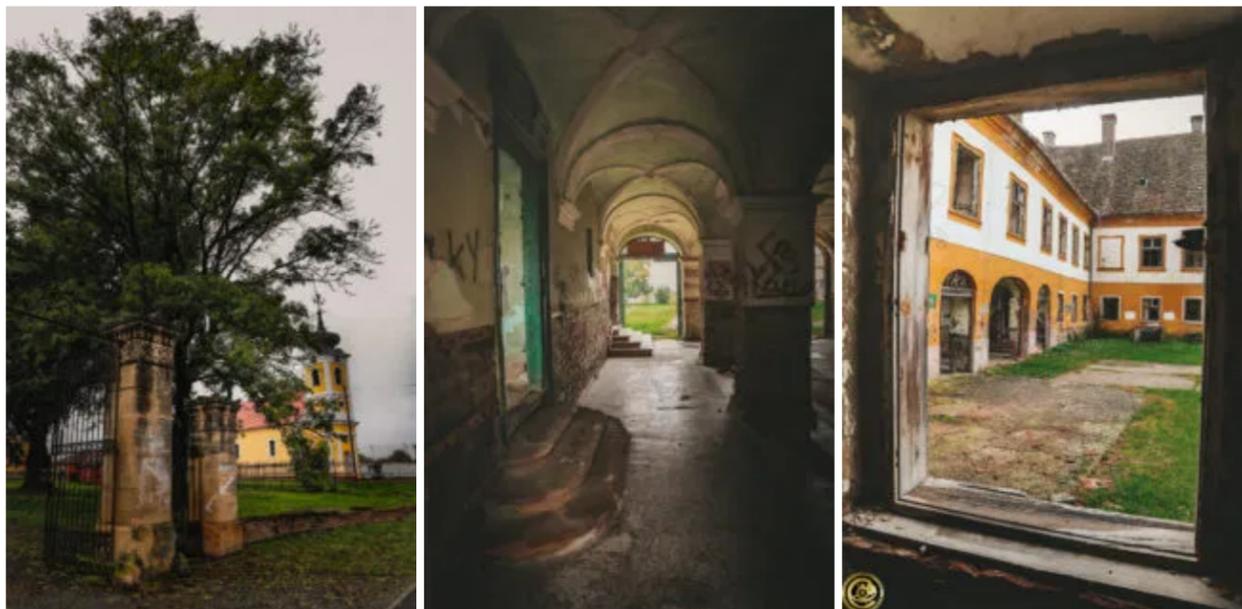

Svojevremeno, dvorac Esterházy u Dardi slovio je kao jedan od najljepših u Slavoniji i Baranji. Prikladan simbol raskoši i statusa obitelji po kojoj je dobio ime. I danas je prilikom šetnje lako zamisliti salone povezane vratima, s bočnim izlazima za poslugu. U kutevima još stoje otvori za peći kojih odavno nema.

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Kao ni zapravo, ičega drugog, jer dvorac je prazan i devastiran. Prilikom posjete dvorcu u listopadu ove godine, već smo na ulasku u perivoj kojeg krasi secesijska željezna vrata uočili da je dvorac u lošem stanju, dok je okoliš održavan. Tragovi požara vidljivi su na zidovima koji su išarani grafitima.

Bočna su se krila počela urušavati i potencijalna opasnost ne sprječava okupljanja svih onih kojima u tom trenu treba zaklon. Na ulazu je jasno navedeno kako je pristup zabranjen, no zabrane se zapravo nitko ne drži što samo ubrzava devastaciju ovog zaštićenog kulturnog dobra.

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Dvorac je upisan u Registar nepokretnih spomenika kulture Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Osijeku pod rednim brojem ROS-91 i danas se nalazi se u vlasništvu Općine Darda koja još od 2009. godine ima otvoren natječaj za investitore jer sama nema sredstava za obnovu dvorca i stavljanje u funkciju.

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Upravo tog svibnja 2009. godine, poduzeće Belje darovalo je dvorac općini Darda s ciljem da ga se učini dostupnijim javnosti. Smatrali su da će se darovanjem dvorca općini Darda ovaj zaštićeni spomenik kulture učiniti dostupnijim svim mještanima i posjetiteljima Darde i okolice.

Općina je zadnjih par godina imala idejni projekt koji uključuje rekonstrukciju kompleksa starog dvorca u hotel najviše kategorije sa 126 kreveta s restoranom, kavanom, salom za konferencije, wellness centrom, vinskim podrumom, kuglanom, bazenom i hotelskom prodavaonicom.

Tako je Općina nudila dvorac investitoru koji bi kao strateški partner imao pravo građenja na 99 godina. Također, ukoliko bi potencijalni investitor iskazao interes za kupnjom, općina je dvorac bila spremna i prodati.

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi
2020./Blaga&misterije

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi
2020./Blaga&misterije

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi
2020./Blaga&misterije

U projektu i pozivu investorima naglašavalo se kako je dvorac izgrađen uz jezero, gdje je sportsko – turistička zona s kupalištem te popratnim sportskim sadržajima i restoranima.

Naglasak je stavljen na to da sama lokacija ima veliki potencijal za razvoj turizma, osobito sportskog i to lovnog, budući da je u neposrednoj blizini dvorca Park prirode “Kopački rit”, lovačko društvo s velikim fazanerijama i lovištima, kao i konjički klub s hipodromom. Također, i da je lokacija dobro povezana autocestom A5 Beli Manastir – Osijek – Republika Bosna i Hercegovina, željeznicom, Zračnom lukom Osijek i riječnom lukom u Batini.

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Na javni poziv, odnosno natječaj javio se jedan inozemni investicijski fond koji je za najviše pet godina trebao dvorac prenamijeniti u starački dom za imućnije osobe. Cijena dvorca 2017. je tako procijenjena na 1,8 milijuna kuna, dok je za obnovu potrebno 42 milijuna kuna. Ponuda tog fonda jedina je pristigla na natječaj za prodaju dvorca, a cijela investicija koštala bi 70-ak milijuna kuna.

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

No, investitor je u međuvremenu odustao i do današnjeg dana sudbina dvorca Esterházy ostaje nepoznata jer Općina još nije našla natječaj kojim bi povukla sredstva za obnovu ovog spomenika kulture, no poziv za investitore ostaje otvoren do daljnjeg.

Obitelj Esterházy u Dardi

Kraljica Marija Terezija je 1749. godine darovala vlastelinstvo u Dardi mađarskoj obitelji Esterházy, koja je njime raspolagala gotovo cijelo stoljeće. U to vrijeme, Esterházy je bila jedna od vodećih obitelji u cijeloj Habsburškoj Monarhiji. Osim ugleda, političke i ekonomske moći, imali su i status velikih pokrovitelja umjetnosti. Njihovi posjedi prostirali su se diljem tadašnje Monarhije, a uglavnom na području današnje Austrije i Mađarske. Isticali su se kao veliki sakupljači umjetnina i ljubitelji glazbe koji su rado sponzorirali europske glazbenike.

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Iz obitelji Esterházy potječu zagrebački biskup Mirko (Emerik) III. te hrvatski banovi Josip i Franjo. Mirko Esterházy imenovan je 1709. g. zagrebačkim biskupom. Obnašao je ugledne crkvene i političke dužnosti pa tako i krunidbu carice i kraljice Marije Terezije 25. lipnja 1741. godine.

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Od mnogih dvoraca koje je obitelj Esterházy imala u svom vlasništvu, zamjetan je i dvorac u Dardi koji je u to vrijeme bio jedan od najljepših u Slavoniji i bio je svjedok njihovog statusa i moći.

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Pretpostavlja se da se gradnja dvorca odvijala nakon sredine 18. stoljeća, a nekada ga je krasio i grb obitelji s natpisom. Svoj današnji trokrilni oblik dvorac Esterházy zadobio je u nekoliko faza gradnje tijekom otprilike stotinu i pedeset godina, od vremena kada nakon oslobođenja od Osmanlija (1687.) Darda dolazi u posjed Veteranija (1700.), koji ovdje na mjestu starijeg kaštela podižu upravne i gospodarske zgrade vlastelinstva, pa sve do prelaska novim vlasnicima, grofovima Esterházy (1749.–1842.), koji mu postupno daju reprezentativni pečat barokno-klasicističke plemićke rezidencije. Najvjerojatnije su za temelje dvorca poslužili temelji turske utvrde

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Sudbina dvorca nakon Esterházyja

Prelazak vlastelinstva Darda novim vlasnicima – knezovima Schaumburg-Lippe 1842. godine, koji posjed zadržavaju sve do kraja stoljeća, nakon čega dvorac dolazi početkom 20. stoljeća u vlasništvo Mađarske banke koja ga daje u zakup – rezultirali su nizom različitih obnova, no osnovna prostorna organizacija i vanjsko oblikovanje kompleksa nisu više bili bitno mijenjani.

Foto: Razglednica Darde 1907.

Društveno-političke promjene, koje je donio Drugi svjetski rat odrazile su se i na načinu korištenja dvorca koji, izgubivši reprezentativnu stambenu namjenu, biva adaptiran za različite javne i poslovne namjene.

Zbog čestih pregrađivanja tijekom 20. stoljeća unutrašnjost dvorca većim je dijelom izgubila izvorni izgled.

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

U novije vrijeme dvorac prelazi u vlasništvo poduzeća Belje (koncern Agrokor) koje ga koristi za smještaj administracije i dijelom stambeni prostor za beljske radnike. Nakon Domovinskog rata, u kojem u dvorcu najprije borave vojne postrojbe UN-a (1991.), a zatim je dvorac opljačkan i devastiran, krenulo se s planovima za obnovu. 2008. godine izvodi se djelomična sanacija krovišta pod nadzorom Konzervatorskog odjela Osijek., a 2009. Belje daruje dvorac Općini Darda i tu počinje već ispričana priča.

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

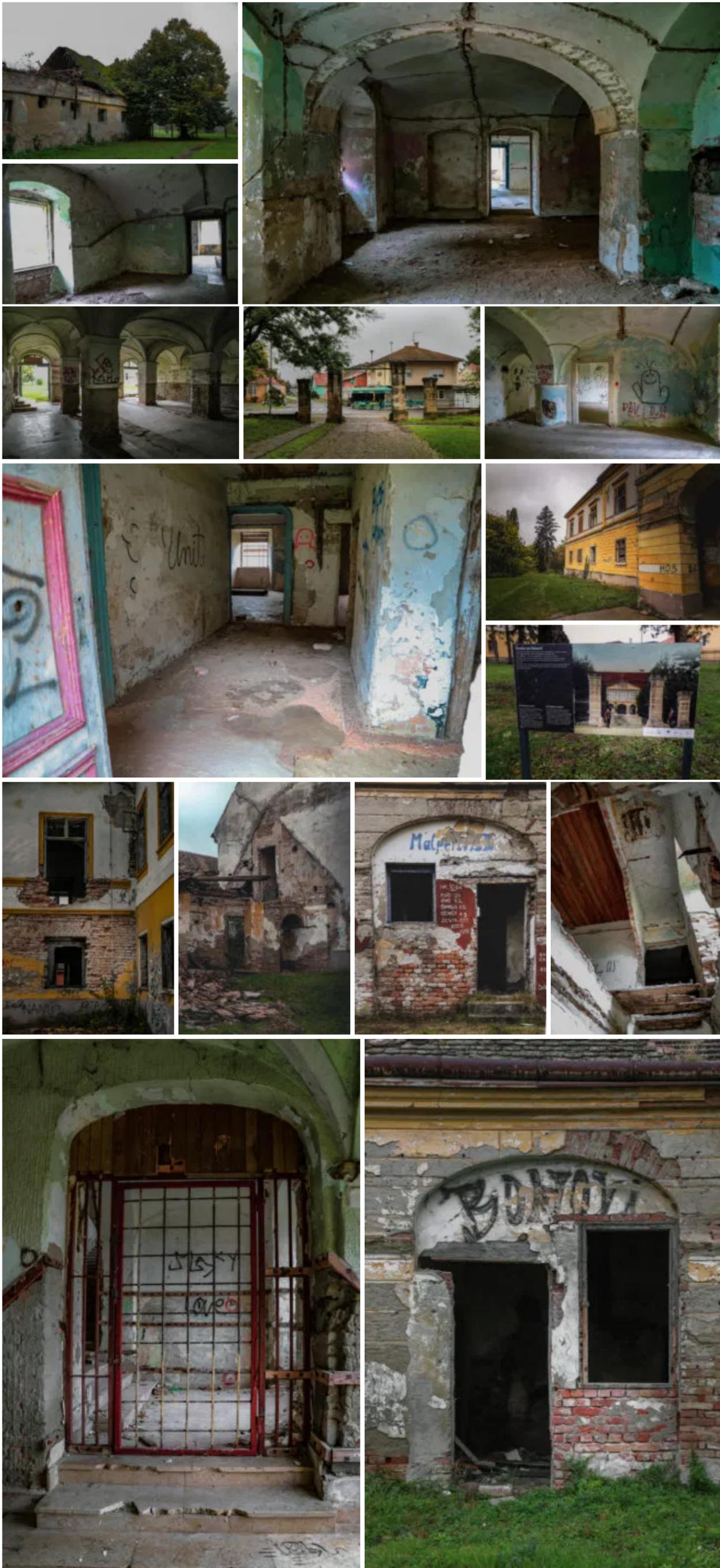
Iako Općina do danas nije uspjela naći rješenje kojim bi se realizirala obnova dvorca i perivoja, mještani Darde znaju kakav spomenik kulture imaju te se svake godine na advent okupljaju u dvorcu koji se u te dane pretvara u Božićni sajam.

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Također, u perivoju dvorca održava se i Festival Tarda, dvodnevni festival glazbe, ruha i hrane koji se tematski veže na 16. stoljeće – vrijeme vladavine Sulejmana Veličanstvenog.

Piše Ivana Horvatek